

De Woutertje Pieterse Prijs is een prijs voor het beste oorspronkelijk Nederlandstalige kinder- of jeugdboek dat het afgelopen jaar is verschenen. In 2025 zijn er zes boeken genomineerd.

Om leraren te inspireren aan de slag te gaan met actuele én goede kinder- en jeugdboeken, bieden wij lestips aan bij de genomineerde boeken. Dit jaar zijn er lestips vanaf de onderbouw van het basisonderwijs tot en met de bovenbouw van het voortgezet onderwijs.

LESTIPS

VOOR HET BASISONDERWIJS

Deze lessuggesties richten zich op de dichtbundel *Dichter bij de seizoenen* van Bette Westera & Henriette Boerendans (Uitgeverij Gottmer), een boek dat geschikt is voor kinderen vanaf 4 jaar.

Thema's in dit boek

- seizoenen
- kringloop / cyclus / de tijd
- natuur & dieren
- dichtvormen:

> acrostichon	> ollekebolleke	> spicht
> elf	> pantoum	> stapelvers
> elftal	> rondeel	> tanka
> haiku	> rondelet	
> kwatrijn	> sonnet	

Dichter bij de seizoenen

Voor ieder seizoen en elke maand maakte Bette Westera een passend gedicht. Het seizoen opent met een haiku waarna de drie maanden allen een gedicht in een andere versvorm krijgen. Achterin het boek worden alle 13 versvormen toegelicht, zodat het ook een informatieboek is over poëzie.

Henriette Boerendans maakte bij elk gedicht een schitterende en treffende houtsnede in zachte pasteltinten, kleurend bij het seizoen. Zo beleef je de natuur in woord én beeld en word je meegenomen in de schoonheid van ieder jaargetijde. Je krijgt zin om erop uit te trekken.

Uit het juryrapport

"*Dichter bij de seizoenen* neemt lezers met beeld en woord mee de natuur in. Deze bijzonder geslaagde samenwerking tussen Bette Westera en Henriette Boerendans combineert schitterende kleurhoutsnedes met gedichten over de natuur, grote kleurvlakken en rake typografie. In naam hebben we hier met een dichtbundel te maken, maar in feite is het veel meer dan dat. Door het ruime formaat en de veelheid aan beeld is het ook een prentenboek en tegelijkertijd - dankzij de toelichtingen bij de dichtvormen - een informatief boek, goed voor uren talig buitenplezier."

DIEREN

SPELEN MET TAAL & EXPRESSIE

ONDERBOUW

Wat voel ik?

Sommige gedichten lenen zich goed om na te spelen, zodat de leerlingen ervaren hoe de dieren zich voelen in het gedicht. Gebruik hiervoor *Gehakketak* (p. 12-13), *Langste dag* (p. 16-17) en *Thuisblijvers* (p. 32-33). Lees een van de gedichten voor en maak er gebaren bij. Laat daarna de afbeelding zien en draag het gedicht nogmaals voor terwijl de leerlingen meedoen met de gebaren. Bespreek hoe de dieren zich in het gedicht voelen. Kunnen de leerlingen dit gevoel ook laten zien in hun mimiek? En hoe beweegt dat dier? En welke geluiden maakt het?

Wie ben ik?

Bij andere gedichten kun je raden over welk dier het gaat, zoals: *Lentedans* (p. 8-9), *Wie* (p. 24-25) en *Winterslaap* (p. 28-29). Kopieer bij elk gedicht 3 plaatjes uit het boek van verschillende dieren en toon die aan de leerlingen. Lees dan het gedicht voor. Laat de leerlingen in groepjes bespreken over welk dier het gedicht gaat (*Wie van de drie*) en dit dier aanwijzen. Laat ze uitleggen waarom ze voor dit dier kiezen. Wat horen ze in het gedicht? Hoe ziet het dier eruit? Hoe heet dit dier? Bespreek het daarna in de grote kring. Lees het gedicht nogmaals voor en laat de juiste afbeelding uit het boek zien.

ACHTERGRONDINFO

Werken aan het vergroten van taalgevoel & literaire competentie

Vakoverstijgend werken

Het werken met gedichten vraagt erom om vakoverstijgend te werken. In poëzie wordt er vaak een andere kijk gegeven op een onderwerp, waardoor je met een gedicht nieuwe perspectieven toevoegt aan het thema dat je behandelt. Met poëzie ontwikkelen leerlingen bovendien hun taalgevoel op een creatieve manier. Je kunt het werken met gedichten dan ook goed koppelen aan doelen van Kunst & Cultuur. Leerlingen werken met poëzie aan hun artistiek creatief vermogen en kunnen uitdrukking geven aan hun gevoel via artistieke expressie.

Gebonden dichtvormen

Bij gedichten wordt vaak gedacht aan rijm. Maar poëzie hoeft natuurlijk niet te rijmen. Bij vrije dichtvormen bepaal je zelf je regels, rijmend of niet. Maar er bestaan ook gebonden dichtvormen, zoals in dit boek. Gebonden dichtvormen herken je aan een vaste structuur van bijvoorbeeld het aantal regels, het aantal woorden of het aantal lettergrepen. Ze kunnen ook rijmen, zoals spicht, kwatrijn, elftal, olleke bolleke en sonnet. Het rijmwoord staat dan op een vaste plaats in het gedicht. Sommige versvormen worden al eeuwenlang gebruikt (zoals het sonnet) en anderen zijn nieuwer (zoals de elf). De vaste vorm van een gedicht kan leerlingen houvast bieden bij het werken met poëzie. Door bijvoorbeeld een herhaling in te bouwen (rondeel, pantoum, rondelet of stapelvers) lukt het leerlingen soms al sneller om een gedicht te maken.

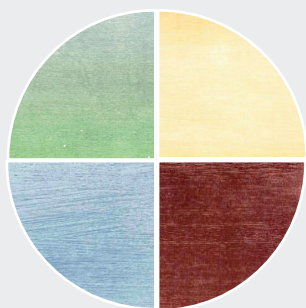
DE CYCLUS VAN DE TIJD

OBSERVEREN & SCHRIJVEN

MIDDENBOUW

De kleur van het seizoen

Maak een cirkel met 4 kleuren die de seizoenen weergeven en hang deze op. Je kunt hier de achtergronden of afbeeldingen van de haiku voor gebruiken.

TIP: op de site van
Henriette Boerendans
vind je de afbeeldingen
van de seizoenen

Welk seizoen?

Lees een haiku voor (p. 7, 14, 22, 30) en kies samen bij welke kleur deze het beste past. Plaats de haiku op deze kleur en lees een volgende haiku voor. Waar past deze? Ga zo door tot alle haiku een plek hebben.

Versvorm

Laat de leerlingen in groepjes alle haiku bekijken en overeenkomsten zoeken. Door bijvoorbeeld de woorden te klappen, kunnen ze de lettergrepen onderscheiden. Zo ontdekken ze de structuur van de haiku. Koppel de bevindingen klassikaal terug en noteer de opbouw van de haiku op het bord. Vertel over de oorsprong van de haiku (zie p. 39 van het boek).

Eigen haiku

Ga naar buiten en laat leerlingen allerlei woorden noteren vanuit hun waarneming. Wat zien ze? Wat ruiken ze? Wat horen ze? Wat voelen ze? Laat de leerlingen daarna (in duo's) hun woorden gebruiken om een eigen haiku (van het seizoen) te maken.

ONTDEK DE NATUUR

ONDERZOEKEN & CREËREN

BOVENBOUW

Mix & match

De leerlingen werken in groepjes. Kopieer een aantal gedichten en de beschrijvingen van de versvormen (met de maand van het gedicht afgeplakt). Elk groepje ontvangt 1 gedicht en alle beschrijvingen. Ze gaan onderzoeken welke vorm hun gedicht heeft.

Vorm & inhoud

Laat de leerlingen in het boek hun gedicht opzoeken. Ze bespreken vervolgens of de vorm van het gedicht bijdraagt aan de inhoud. Wat komen ze te weten over de maand waar het gedicht over gaat? Wat speelt zich af in de natuur?

Afbeeldingen maken

Trek met de leerlingen naar buiten en laat ze bladeren en andere natuurlijke materialen verzamelen. Hiermee gaan ze een eigen afbeelding maken die past bij hun gedicht en de maand. Laat de leerlingen eerst een ondergrond schilderen met een passende kleur. De materialen worden daarna met verf ingesmeerd en als stempels gebruikt. Laat leerlingen experimenteren met materialen, vormen, sjablonen en kleuren.

Tip: Als je gelli plates met verfrillers op school hebt, kun je ook daarmee aan de slag gaan of met lino'snedes. Dit sluit nog beter aan bij de houtsnedes uit het boek.

MEER LEZEN?

Meer poëzie van Bette Westera

- *Zo voelt dat* (2023) Bette Westera & Sylvia Weve, Uitgeverij Gottmer.
- *Toen rups een vlinder werd* (2021) Bette Westera & Djenné Fila, Uitgeverij Volt.
- *Uit elkaar* (2019) Bette Westera & Sylvia Weve, Uitgeverij Gottmer.

Woutertje Pieterse Prijs 2020

- *Doodgewoon* (2014) Bette Westera & Sylvia Weve, Uitgeverij Gottmer.

Woutertje Pieterse Prijs 2015

Meer met Henriette Boerendans

- *Ik wil een wiegje worden zei de wilg* (2021) Bette Westera & Henriette Boerendans, Uitgeverij Gottmer.

Meer poëzie over de natuur

- *Ik wou dat ik een vogel was* (2019) diverse dichters, illustraties Frann Preston-Gannon, Uitgeverij Ploegsma.
- *Zomersnieuw* (2024) Suzanne Weterings & Miriam Bouwens, Uitgeverij Querido.

Colofon

Deze lestips zijn ontwikkeld door Loes Reichenfeld (LEES met LOES) - www.leesmetloes.nl in opdracht van de Stichting Woutertje Pieterse Prijs.

Scan onderstaande QR-code voor lessuggesties bij alle genomineerde boeken:

Voor het basisonderwijs

- groep 1-8: *Dichter bij de seizoenen* van Bette Westera & Henriette Boerendans
- groep 6-7: *De lijst van Violet Sopjes* van David Vlietstra & Yoko Heiligers
- groep 7-8: *Vandaag komen we niet meer thuis* van Enne Koens & Maartje Kuijper

Voor het voortgezet onderwijs

- klas 1-3: *Oever* van Ludwig Volbeda
- klas 1-6: *Ommouw me* van Ted van Lieshout
- klas 4-6: *De vrouw en zijn hoofd* van Benny Lindelauf & Ingrid Godon

De lestips worden aangeboden dankzij de steun van de Brook Foundation en De Versterking.

